בְּעֶזְרַת ה׳ יִתְבָּרַךְ

דַּרְכֵי אִישׁ

גִּלָּיוֹן שִׁבּוּעִי מִמִּשְׁנָתוֹ הַטְּהוֹרָה שֶׁל כ״ק מו״ר
הָרַהַ״צ **רַבִּי יִצְחָק שְׁמוּאֵל אַהֲרֹן לֶעזְער** שְׁלִיטַ״א
יוֹצֵא לָאוֹר עַל יְדֵי חֲסִידֵי בְּרִסְלֶב, יַבְנְאֵל עִיר בְּרֶסְלֶב, עִיר שׁוֹמְרֵי הַלָּשׁוֹן, עִיר הַשְּׁמָחָה!

גִּלָּיוֹן רמ״ז ו פָּרָשַׁת שְׁמִינִי תשפ״ו

מְעַט

מָתָר הַרְבֵּה!

* * *

פַּעַם שָׁאַל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי־שְׁלוֹמֵנוּ אֶת מו״ר שְׁלִיטַ״א עַל הַמּוּבָא בְּדִבְרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּמִדְבַּר רַבָּה כא, טו): **׳לָמָּה נִמְשְׁלָה תּוֹרָה כִּתְאֵנָה? שֶׁרֹב הָאִילָנוֹת – הַזַּיִת, הַגֶּפֶן וְהַתְּמָרָה, נִלְקָטִין כְּאַחַת, וְהַתְּאֵנָה נִלְקֶטֶת מְעַט מְעַט, כָּךְ הַתּוֹרָה הַיּוֹם לוֹמֵד מְעַט וּלְמָחָר הַרְבֵּה, לְפִי שֶׁאֵינָהּ מִתְלַמֶּדֶת לֹא בְּשָׁנָה וְלֹא בְּשָׁנַתַיִם׳**; וְלִכְאוֹרָה יִפָּלֵא, מַהוּ ״הַיּוֹם לוֹמֵד מְעַט וּלְמָחָר הַרְבֵּה״, הֲלֹא אִם לוֹקְחִים מָשָׁל מִן הַתְּאֵנָה שֶׁהִיא נִלְקֶטֶת ״מְעַט מְעַט״ הָיָה צָרִיךְ לוֹמַר ״הַיּוֹם מְעַט וּלְמָחָר מְעַט״ עַד שֶׁזּוֹכֶה לִלְמֹד אֶת הַכֹּל... וּמַהוּ ״וּלְמָחָר הַרְבֵּה״?

אַחַר שֶׁשָּׁמַע מו״ר שְׁלִיטַ״א אֶת הַשְּׁאֵלָה – נַהֲרָה שֶׁל שִׂמְחָה נִשְׁפְּכָה עַל פָּנָיו הַקְּדוֹשׁוֹת, וְעָנָה וְאָמַר בְּהִתְלַהֲבוּת: **״זֶה כָּל הַלִּמּוּד שֶׁל רַבֵּנוּ! זֶה כָּל הַלִּמּוּד שֶׁל רַבֵּנוּ!״... וְהִמְשִׁיךְ וּבֵאֵר, דְּהִנֵּה רַבֵּנוּ זַ״ל גִּלָּה לָנוּ אֶת הַלִּמּוּד הַנִּפְלָא שֶׁל ״מְעַט גַּם־כֵּן טוֹב״, וְהִנְחִיל לָנוּ אֶת סֵדֶר־דַּרְכּוֹ־הַלִּמּוּד** [הַמְבֹאָר בְּשִׂיחוֹת־הָר״ן, סִימָן עו], **שֶׁאָדָם יָכוֹל לְטַיֵּל בְּכָל מְקוֹמוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וַאֲפִלּוּ אִם אֵינָנוּ מֵבִין בַּתְּחִלָּה מַה שֶּׁלּוֹמֵד – יַמְשִׁיךְ הָלְאָה בְּלִמּוּדוֹ, וְאַל יִתְבַּלְבֵּל מִזֶּה כְּלָל, וְגַם אִם אֵינָנוּ לוֹמֵד הַרְבֵּה כִּי־אִם מְעַט – זֶה גַּם־כֵּן טוֹב, וְאַדְרַבָּה! כָּךְ יִזְכֶּה סוֹף־כָּל־סוֹף לְסַיֵּם אֶת הַכֹּל, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל** (שִׁיר־הַשִּׁירִים רַבָּה, ה): **׳מִי שֶׁהוּא טִפֵּשׁ אוֹמֵר מִי הוּא יָכוֹל לִלְמֹד כָּל הַתּוֹרָה, נְזִיקִין שִׁלשִׁים פְּרָקִים, כֵּלִים שִׁלשִׁים פְּרָקִים. וְהֶחָכָם אוֹמֵר הֲרֵינִי לוֹמֵד שְׁתֵּי הֲלָכוֹת הַיּוֹם וּשְׁתַּיִם לְמָחָר עַד שֶׁאֲנִי לוֹמְדָהּ כֻּלָּהּ׳**; כִּי הֶחָכָם אֵינֶנּוּ מַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ, וְהוּא קוֹבֵעַ לְעַצְמוֹ שִׁעוּרִים בְּכָל חֶלְקֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אֲפִלּוּ שֶׁלּוֹמֵד מְעַט מִכָּל דָּבָר, אַךְ אִם חָזָק בָּזֶה דְּבַר־יוֹם־בְּיוֹמוֹ, יִרְאֶה אַט אַט שֶׁהוּא עוֹשֶׂה עוֹד סִיּוּם וְעוֹד סִיּוּם, עֲדֵי זוֹכֶה לִקְנוֹת קִנְיָן נִצְחִי לִנְשָׁמְתּוֹ בְּכָל חֶלְקֵי תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה.

וּכְשֶׁאָדָם זוֹכֶה לִלְמֹד תּוֹרָה בְּדֶרֶךְ זוֹ, אָזַי אָמְנָם הוּא ״הַיּוֹם לוֹמֵד מְעַט״ – כִּי אֵינֶנּוּ לוֹמֵד שָׁעוֹת עַל־גַּבֵּי שָׁעוֹת, אֶלָּא ׳חוֹטֵף׳ עוֹד דַּף וְעוֹד פֶּרֶק וְעוֹד קָטָע, אַךְ נִמְצָא שֶׁ״וּלְמָחָר הַרְבֵּה״ – כִּי כְּשֶׁהוּא חָזָק בְּדַרְכּוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל שֶׁלִּמְּדָנוּ ׳מְעַט גַּם־כֵּן טוֹב׳, וְהוּא לֹא מַרְפֶּה מִן הַהִתְמָדָה הַיּוֹם־יוֹמִית, סוֹף־כָּל־סוֹף הוּא רוֹאֶה שֶׁבְּעֶצֶם הַ״מְעַט״ הַזֶּה נִהְיָה ״הַרְבֵּה״...

וְהִמְתִּיק מו״ר שְׁלִיטַ״א הָעִנְיָן בְּתוֹךְ מִלַּת ׳הַרְבֵּה׳, שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מַשְׁמָעוּת מִלַּת ׳הָרַבִּי׳ [גַּם ׳הַרְבֵּה׳ גִּימַטְרִיָּא ׳רַבִּי׳], כִּי אֶת הַלִּמּוּד הַזֶּה אֲנַחְנוּ מְקַבְּלִים מִפִּי רַבֵּנוּ זַ״ל שֶׁהוּא הָרַבִּי הַקָּדוֹשׁ הַפּוֹתֵחַ לָנוּ אֶת שַׁעֲרֵי־הַתּוֹרָה, וּמְגַלֶּה לָנוּ אֵיךְ שַׂיָּךְ גַּם לָנוּ – אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים כְּמוֹנוּ – לִלְמֹד תּוֹרָה וְלִזְכּוֹת לְקַבֵּל אוֹרָהּ וּקְדֻשָּׁתָהּ, וְגַם אִם ״הַיּוֹם לוֹמֵד מְעַט״ – לְמַעֲשֶׂה׳ הוּא זוֹכֶה אֲשֶׁר ״וּלְמָחָר הַרְבֵּה״, כִּי עוֹד ׳מְעַט׳ וְעוֹד ׳מְעַט׳ מִצְטָרְפִים לִהְיוֹת ׳הַרְבֵּה׳.

וְהִלְבִּישׁ מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א הָעִנְיָן בְּתוֹךְ הַפָּסוּק הַכָּתוּב אֵצֶל יַעֲקֹב אָבִינוּ (בְּרֵאשִׁית ל, ל): **״כִּי מְעַט אֲשֶׁר הָיָה לְךָ לְפָנַי וַיִּפְרֹץ לָרֹב וַיְבָרֶךְ ה׳ אֹתְךָ לְרַגְלִי וְעַתָּה מָתַי אֶעֱשֶׂה גַּם אָנֹכִי לְבֵיתִי״**; וְזֶה בְּדִיּוּק הָעִנְיָן הָאָמוּר: ׳כִּי מְעַט אֲשֶׁר הָיָה לְךָ לְפָנַי׳ - מַה שֶּׁנִּרְאֶה לְךָ שֶׁהוּא ׳מְעַט׳, בִּבְחִינַת ״הַיּוֹם לוֹמַד מְעַט״, בֶּאֱמֶת אֵין זֶה כָּךְ, אֶלָּא: ׳וַיִּפְרֹץ לָרֹב׳ - פִּתְאוֹם אַתָּה רוֹאֶה שֶׁבְּעֶצֶם זֶה הַרְבֵּה מְאֹד...

וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים שֶׁמְּעוֹרְרִים אוֹתָנוּ לִשְׁאֹל וּלְבַקֵּשׁ: **״וְעַתָּה מָתַי אֶעֱשֶׂה גַּם אָנֹכִי לְבֵיתִי״** הַנִּצְחִי, וּמָתַי כְּבָר אֶקְבַּע לְעַצְמִי שְׁעוּרִין כְּסִדְרָן, וְלֹא אַטְעֶה אֶת עַצְמִי לִשְׁמֹעַ לְקוֹל הַהֶבְרָה שֶׁל הַסִּטְרָא־אָחֳרָא הַמִּתְנַגֶּדֶת לְדֶרֶךְ זוֹ, רַחֲמָנָא לִצְלָן.

כִּי בֶּאֱמֶת עַל דָּבָר זֶה מִתְלַבֵּשׁ הַסָּמֶ״ךְ־מֵ״ם בְּיוֹתֵר - לִמְנֹעַ אֶת הָאָדָם מִלְּמוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי הַיֵּצֶר־הָרָע מִתְלַבֵּשׁ בְּמִצְווֹת (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן א), וְאִיתָא בִּדְבָרֵי הָרַב הַקָּדוֹשׁ מֵרָאפְשִׁיץ זִי״ע (זֶרַע־קֹדֶשׁ, רֵישׁ פָּרָשַׁת שׁוֹפְטִים), שֶׁהַיֵּצֶר־הָרָע מִתְלַבֵּשׁ בְּמִצְווֹת כְּדֵי לִמְנֹעַ אֶת הָאָדָם מִלְּמוּד הַתּוֹרָה; עַיֵּן־שָׁם.

וְסִפֵּר מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א, שֶׁפַּעַם בְּעֵת שֶׁיָּשְׁבוּ בְּחוּרֵי מְתִיבְתָּא ׳הֵיכַל־הַקֹּדֶשׁ׳ וְלָמְדוּ בְּהַתְמָדָה שְׁעוּרִין כְּסִדְרָן כְּדַרְכָּם, נִכְנַס אֵיזֶה אָדָם וְאָמַר שֶׁבַּחוּץ עוֹמֶדֶת אֵיזוֹ זְקֵנָה עִם סַלִּים כְּבֵדִים וּמֻכְרָחִים לַעֲזֹר לָהּ וְכוּ׳, וְדָרַשׁ שֶׁיְּקוּמוּ הַלּוֹמְדִים וְיֵצְאוּ לְתֵת יָד לְסִיּוּעַ...

מוֹהֲרָא״שׁ הַקָּדוֹשׁ מְאֹד הִקְפִּיד עַל כָּךְ, וְעָנָה וְאָמַר שֶׁהַיֵּצֶר־הָרָע מִתְלַבֵּשׁ בְּכָל־מִינֵי מִצְווֹת שׁוֹנוֹת - הָעִקָּר לְבַטֵּל אֶת הָאָדָם מִלְּמוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וּבִכְלָל תִּגְבַּר הַפְּלִיאָה עַל אוֹתוֹ אָדָם - **הֲלֹא אִם אָכֵן הִיא זְקוּקָה מַמָּשׁ לְעֶזְרָה דְּחוּפָה, מַדּוּעַ ׳אַתָּה׳ לֹא עוֹשֶׂה זֹאת?! לָמָּה לְבַטֵּל אֶת כָּל לוֹמְדֵי בֵּית־הַמִּדְרָשׁ בִּשְׁבִיל זֶה?!** אֵין זֶה אֶלָּא עֲצַת הַסָּמֶ״ךְ־מֵ״ם שֶׁהַיּוֹשְׁבִים לִלְמֹד הֵם כְּחֵץ בְּעֵינָיו, וְרַק מְחַפֵּשׂ כָּל דֶּרֶךְ אֶפְשָׁרִית לְבַטְּלָם מִלְּמוּדָם - ה׳ יַצִּילֵנוּ.

אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְהַכְנִיס לְמוּדִים קְדוֹשִׁים אֵלּוּ בְּמֹחוֹ וְדַעְתּוֹ, וְזוֹכֵר הֵיטֵב שֶׁאֲפִלּוּ אִם הוּא לוֹמֵד הַיּוֹם ׳מְעַט׳ - לְמָחָר מִתְגַּלֶּה לוֹ שֶׁזֶּה בְּעֶצֶם ׳הַרְבֵּה׳, וְאַט אַט יַרְגִּישׁ טַעַם נִפְלָא בְּלִמּוּדוֹ - ׳מְעַט׳ אוֹתִיּוֹת ׳טַעַם׳, וְעוֹלָמוֹ יִרְאֶה בְּחַיָּיו, וְאַשְׁרֵי לוֹ לָנֶצַח!

׳שִׂיחַ־אִישׁ׳

אמרות טהורות ושיחות קצרות שנאמרו בין השיחים

״אִישׁ יְהוּדִי״!

א. פַּעַם שְׁאָלוֹ אֶחָד מֵאַנַ״שׁ, שֶׁכְּשֶׁנּוֹסְעִים עִמּוֹ נָרוֹ יָאִיר חוּץ לַיַּבְנֵאל, יֶשְׁנָם הַשּׁוֹאֲלִים אֶת הַסּוֹבְבִים מִיהוּ מוֹרֵנוּ שְׁלִיטָ״א, וּמַה צְּרִיכִים לַעֲנוֹת לָהֶם? וּבְתִחְלָה עָנָה: ״יְהוּדִי!״. וְתֵכֶף הוֹסִיף וְאָמַר: ״הֲרֵי כָּתוּב ׳אִי״שׁ יְהוּדִי הָיָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה׳״... וְאַחַר שֶׁהִלֵּךְ מְעַט עָנָה וְאָמַר לְהַשּׁוֹאֵל: ״תִּזְכֹּר! ״אִישׁ יְהוּדִי״!״...

אֲרִיכוּת יָמִים

ב. פַּעַם דִּבֵּר מֵעִנְיַן הַבְּרָכָה שֶׁרְגִילִין לְבָרֵךְ: ״אֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים״, שֶׁמּוּבָן מַהוּ אֲרִיכוּת ״שָׁנִים״, אַךְ מַהִי אֲרִיכוּת ״יָמִים״? וְעָנָה וְאָמַר שֶׁאָמְנָם בִּרְכַּת אֲרִיכוּת ׳שָׁנִים׳ סוֹבֶבֶת שֶׁיִּזְכֶּה לְשָׁנִים אֲרֻכּוֹת וְטוֹבוֹת, אַךְ זֶה מֻכְרָח לִהְיוֹת מְחֻבָּר יַחַד עִם בִּרְכַּת אֲרִיכוּת ״יָמִים״ - שֶׁזֶּה סוֹבֵב וְהוֹלֵךְ עַל כָּל יוֹם וְיוֹם שֶׁל הָאָדָם, שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁתָּהֵא בְּרָכָה בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וְהוּא יִהְיֶה ״יוֹם אָרוֹךְ״ הַמָּלֵא עִם הַרְבֵּה טוֹב אֱמִתִּי וְנִצְחִי, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

״עַכְשָׁו הָיִיתָ!״

ג. לֵיל חֲמִישִׁי פָּרָשַׁת שְׁמִינִי כ״ו נִיסָן תשפ״ה, הִלּוּלַת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן - אַחַר הַשִּׁיעוּר הִשְׁבּוּעִי, שָׁאַל אֶת אֶחָד מֵאַנַ״שׁ שֶׁגָּר בִּבְנֵי־בְּרַק [מֶרְחָק נְסִיעָה לֹא רָחוֹק מִציּוֹן יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן] הַאִם כְּבָר הָיָה אֵצֶל יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן, וְעָנָה שֶׁאוּלַי מָחָר. עָנָה וְאָמַר לוֹ מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א: ״עַכְשָׁו הָיִיתָ!״... וְתֵכֶף פָּצַח בְּרִקּוּד ״אֵי״ן שׁ׳וֹם יְ׳אוּשׁ״. אַשְׁרֵינוּ שֶׁזָּכִינוּ!